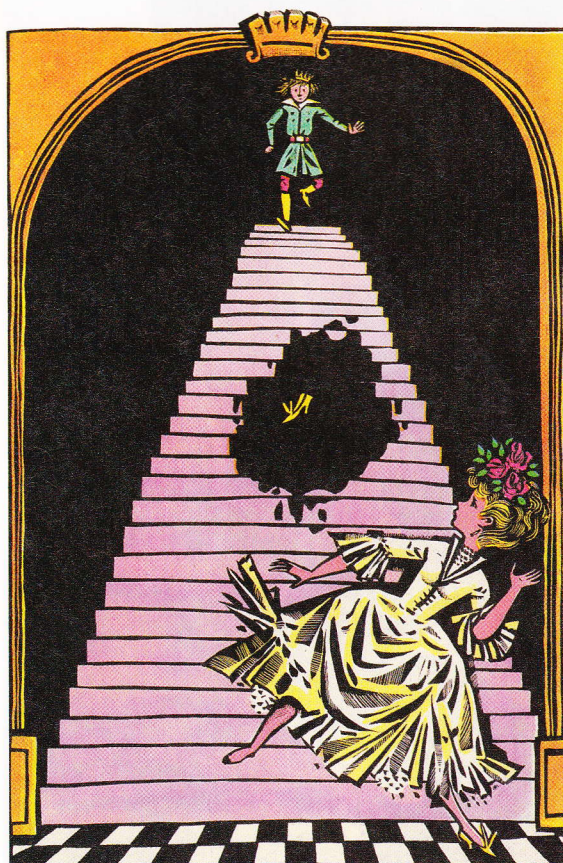

Askepots glasssko

Historien om hvorfor eventyrets heltinde fik så ubekvemme sko på

DET PÆDAGOGISKE. Vi ved jo godt, at der hverken blev danset flamenco, cha-cha-cha eller jitterbug ved prinsens bal på slottet. Der blev danset romantiske danse, og romantiske danse er langsomme, blide, fejende, svævende, som det passer sig for personer i hvide uniformer og strop-løse balkjoler med længde og vidde og skyllet op i sort kaffe, så de kan holde sig oppe hele natten.

Det sidste havde Askepot dog ikke brug for. Den gode fe havde sørget for, at Askepot kom med til ballet på slottet mod, at hun til gengæld lovede at være hjemme inden midnat.

Eventyrene har ved siden af det arketyperiske af og til haft en tendens til at få noget pædagogisk flettet ind; og når nu Askepot ikke havde en mor, der forlangte, at hun skulle være hjemme til en bestemt tid, så var det da godt, at den gode fe kunne træde i moders sted med formaningerne. Ikke et sekund senere end tolv!

SKONUMMERET. Så Askepot i det fine skrud og med glasskoene skulle altså være hjemme til tiden, og det var jo smadderærgerligt, for prinsen var brændt varm på hende, og den sagtomodige piges ensomme drømme i kakkelovnskrogens aske var lige ved at gå mere end i opfyldelse. Hun havde drømt om at opleve ballets glans og herlighed, men at hun i tilgift skulle komme til at svæve i selvste prinsens arme den hele aften var langt mere, end hun havde turdet håbe på.

Men nu svævede hun, og tårnuret slog et kvart i tolv, da hun med øjnene blændet af tårer flåede sig fri af hans arme, styrtede ned ad den royale trappe, tabte en glassko på trinnet, nåede den ventende karosse og kom hjem til tiden uden at blive afsløret som den lasede og støvede Askepot, hun i virkeligheden var.

Sådan har vi hørt, læst og set eventyret mange gange, og vi ved også, at prinsen heldigvis finder skoen, og at Askepots onde stedsøstre amputerer deres fødder i et forgæves forsøg på at få skoen på, for kun Askepot bruger så lille et skonummer, at snørede kinesiske overklassedamer ville kunne få plads. Men eventyret foregik heldigvis ikke i Kina.

VAIR OG VERRE. Lad os lige holde fast i det med glasskoene:

Selv om der ikke var blevet danset flamenco og jitterbug, så kan det ikke have været den rene fornøjelse med de glassko. Man kan uden besvær forestille sig, hvordan det må være at have sådan et par hylstre på fusserne og så tilmed skulle svinge sig pigeligt graciøst rundt på det kongelige dansegulv i alles påsyn! Tænk hvis man tabte en hæl, eller hvis prinsen var lidt uheldig, og man blev trådt over tæerne! Man kunne blive slemt forskåret...

Nu er der det pudsige ved eventy-

ret, at det slet ikke var glassko, Askepot bar til ballet. I det oprindelige eventyr, *Cendrillon*, hedder det på fransk, at hendes sko var af skind, og det var jo både varmere (det var vinter) og mere praktisk til dans.

Der er simpelthen tale om en gemmen oversætterfejl, som gennem århundreder er blevet taget for gode varer og derfor er blevet gentaget på tryk som på film. Det franske *pantoufle en vair* i eventyret betyder *toffel af gråværk*, og gråværk er, som ethvert barn ved (jeg har slået det op) pels af gråhårede dyr som fx egerens vinterpels. Her er det nu nok zobel, der er tale om, for zobel blev på Askepots tid (hvornår den så end var) kun båret af kongelige.

Men en eller anden læste *vair* som *verre*, der på fransk betyder glas, og med oversætterens hjerte fuldt af eventyrets romantiske ånd blev pelstøflen til en glastøffel, og så pyt med det upraktiske.

Nu kender man iflg. den engelske forsker Roalf Cox ca. 345 udgaver af vandreeventyret om Askepot, og det er ikke dem alle, der taler om glassko. Brødrene Grimms version har således både et par perlebroderede sko og et par gyldne sko, for i deres udgave render Askepot til bal på slottet i tide og utide.

Men i vor disneyficerede verden er det altså glasskoen, der er blevet stående, på slotstrappen såvel som i vores bevidsthed - og vi har alle, som oversætter, ladet os fange af romantikken.

Men gør det noget?

Poul Malmkjær, *journalist*

Navnet Askepot har været i dansk sprog længe før eventyret. Det har fra arilds tid eksisteret som navn for den ilde behandlede steddatter eller småsinken, der passede hjemmets arne og sov ved den. Askepot har da også en broder i ånden. Han blev kaldt Askefis.